

U 66/2013 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (uudelleenlaadittu Bryssel I asetus) muuttamiseksi**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 26 päivänä heinäkuuta 2013 antaman ehdotuksen uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen muuttamiseksi sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 3 päivänä lokakuuta 2013

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

Lainsäädäntöneuvos Maarit Leppänen

OIKEUSMINISTERIÖ

MUISTIO
19.9.2013

EU/2013/1389

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA SEKÄ TUOMIOIDEN TUNNUSTAMISESTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA SIVIILI- JA KAUPPAOIKEUDEN ALALLA ANNETUN EUROOPAN PARLAMENTIN JA KOMISSION ASETUKSEN (UUELLEENLAADITTU) MUUTTAMISESTA

1 Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (uudelleenlaadittu), jäljempänä uudelleenlaadittu Bryssel I asetus, hyväksyttiin 12 päivänä joulukuuta 2012 ja se tulee täysimääräisesti sovellettavaksi 10 päivänä tammikuuta 2015.

Euroopan komissio on 26 päivänä heinäkuuta 2013 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi edellä mainitun asetuksen muuttamisesta.

Ehdotus, joka on annettu asiakirjassa KOM(2013) 554 lopullinen, perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja erityisesti sen 67 artiklan 4 kohtaan ja 81 artiklan 2 kohdan a, c ja e alakohtaan. Niiden tavoitteena on tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia.

Ehdotuksella muutettaisiin uudelleenlaadittua Bryssel I asetusta siten, että yhtenäistä patenttituomioistuinta (Unified Patent Court) koskevan kansainvälisen sopimuksen (jäljempänä UPC-sopimus) voimaantulo olisi mahdollinen. Lisäksi ehdotuksen tarkoituksena olisi selventää Benelux-valtioiden välisen yhteistä tuomioistuinta koskevan sopimuksen suhdetta Bryssel I asetukseen.

2 Komission ehdotus

2.1 Muutosehdotuksen tausta

Yhdistettyyn patenttituomioistuimeen liittyvät muutosehdotukset johtuvat 19 päivänä helmikuuta 2013 allekirjoitetusta UPC-sopimuksesta ja siihen liittyvistä yhteisen patenttisuojan luovista asetuksista. UPC-sopimukseen voivat liittyä vain unionin jäsenvaltiot. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan automaattisesti tule sopimuksen osapuoliksi. Esimerkiksi Espanja ei ole sopimusta allekirjoittanut. UPC-sopimuksessa säädetään, ettei sopimus tule voimaan ennen kuin uudelleenlaadittuun Bryssel I -asetukseen sisällytetään säännökset UPC-sopimuksen ja asetuksen välisestä suhteesta.

Benelux-tuomioistuimen osalta muutosehdotukset liittyvät Benelux-valtioiden 15 päivänä lokakuuta 2012 allekirjoittamaan pöytäkirjaan, jolla laajennetaan 31 päivänä maaliskuuta 1965 tehdyllä sopimuksella perustetun Benelux-tuomioistuimen toimivaltaa. Benelux-tuomioistuin on Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden yhteinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on varmistaa yhteisten säännösten yhdenmukainen soveltaminen Benelux-maissa eri aloilla, kuten immateriaalioikeuksien alalla (erityisesti tietäntyyppiset tavaramerkkeihin ja malleihin liittyvät oikeudet).

Koska yhteiset tuomioistuimet käsittelevät sellaisia riita-asioita, jotka kuuluvat uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen sovelta-

misalaan, on tuomioistuimet ja niiden perustamisesta tehdyt sopimukset otettava asetuksessa huomioon.

2.2 Muutosehdotukset

Uudelleenlaadittuun Bryssel I asetukseen esitetään otettavaksi neljä uutta artiklaa (71 a—d artikkelit). Bryssel I asetukseen sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan sekä yhdistetty patenttituomioistuin että Benelux-maiden yhteinen tuomioistuin olisivat Bryssel I asetuksessa tarkoitettuja tuomioistuinta. Lisäksi asetuksen toimivaltasäännöksiä selkeytettäisiin näiden tuomioistuinten osalta. Asetuksessa edellä mainittuihin tuomioistuihin viitataan termillä yhteinen tuomioistuin.

Asetuksessa säädettäisiin myös yhteisten tuomioistuinten toimivallasta asioissa, joissa vastaajalla ei ole kotipaikkaa EU:n jäsenvaltiossa.

Asetuksessa todettaisiin myös, että vireiläoloa ja toisiinsa liittyviä kanteita koskevia säännöksiä sovellettaisiin tilanteessa, jossa kanne on nostettu sekä yhteisessä tuomioistuimessa että sellaisen valtion kansallisessa tuomioistuimessa, joka ei ole yhteisen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn sopimuksen osapuoli. Säännös sisältäisi myös UPC-sopimuksen siirtymäsäännöksiin liittyvän säännöksen.

Lisäksi uudelleenlaadittuun asetukseen ehdotetaan otettavaksi säännös tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuusperiaatteen

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja erityisesti sen 67 artiklan 4 kohtaan ja 81 artiklan 2 kohdan a, c ja e alakohtaan. Ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen.

4 Vaikutukset Suomen lainsäädäntöön

Komissio ehdottaa, että Bryssel I asetuksen toimivaltasäännöksiä sovellettaisiin myös

sellaisissa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joissa vastaajalla ei ole kotipaikkaa jäsenvaltiossa, edellyttäen että asetusehdotuksessa tarkoitettu yhteinen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen.

Ehdotus muuttaisi nykytilaa. Näissä asioissa sovelletaan tällä hetkellä joko Bryssel I asetuksen yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä tai kansallisia toimivaltasäännöksiä. Voi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista, että Bryssel I asetuksen soveltamisalaa laajennetaan koskemaan myös muusta kuin jäsenvaltioista olevia vastaajia nyt kysymyksessä olevissa tilanteissa. Uudelleenlaadituksessa Bryssel I asetuksessa on kuitenkin jo nyt säännös, jonka mukaan rekisteröintivaltion tuomioistuin on yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään patentin pätevyyteen liittyviä riita-asioita. Sanottua säännöstä ei ehdoteta kumottavaksi. Siksi tulee perusteellisesti arvioida sekä komission säännösehdoituksen niveltyminen nykyiseen järjestelmään että sen tarkoituksenmukaisuutta.

5 Ahvenanmaan toimivalta

Lainkäyttöön ja tuomioiden täytäntöönpanoon liittyvä sääntely kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 23 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

6 Ehdotuksen kansallinen käsitteily ja käsittely EU:ssa

Asetusehdotus on käsitelty oikeudelliset kysymykset –jaostossa (jaosto 35) kirjallisesti.

Asetusehdotus käsitellään EU:n oikeus- ja sisäasiainneuvoston alaisessa siviilioikeustyöryhmässä.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto toteaa, että uudelleenlaadittuun Bryssel I asetukseen on otettava säännökset UPC-sopimuksen ja Bryssel I asetuksen välisestä suhteesta. Muutokset ovat välttämätön osa eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen toimeenpanoa. Valtioneuvosto ei kuitenkaan ole täysin vakuuttunut siitä, että ehdotetut säännökset parhaalla

mahdollisella tavalla vastaavat tähän tarpeeseen.

Komissio on pyrkinyt edistämään asetuksen luettavuutta sisällyttämällä muutokset neljään erilliseen uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen loppuosaan sijoitettuun säännökseen (71 a—d artikla). Sanottu tavoite ei kuitenkaan ole toteutunut. Säännökset on vain liitetty asetuksen jatkeeksi, jolloin niiden si-

joittuminen Bryssel I asetuksen systematiikkaan ja suhde muihin asetuksen säännöksiin jää epäselväksi ja vaikeasti arvioitavaksi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, etteivät asetukseen tehtävät muutokset käytännössä heikennä järjestelmän ymmärrettävyyttä yleisesti ja erityisesti yhteisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvissa asioissa.